

Mirja Santahuhta

YLÄASTEIKÄISTEN PÄIHDEKOKEILUT POHJANLINNAN
KOULUSSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
Mielenterveys- ja päihdetyön suuntautumisvaihtoehto
2013

YLÄASTEIKÄISTEN PÄIHDEKOKOILUT POHJANLINNAN KOULUSSA

Santahuhta, Mirja
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Huhtikuu 2013
Ohjaaja: Hamilo, Outi, THM, HM
Sivumäärä: 38
Liitteitä: 2

Asiasanat: päihdekokeilut, Pohjanlinnan koulu, yläasteikäiset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lomakekyselyn avulla selvittää yläasteikäisten nuorten päihdekokeiluja Kankaanpäässä. Tavoitteena oli saada sellaista tietoa, jonka avulla Pohjanlinnan koulussa voidaan tarvittaessa lisätä ja kehittää päihdevalistusta. Päihdeiksi tässä tutkimuksessa luokiteltiin tupakka, alkoholi ja huumausaineet.

Tutkimuksen aineistokeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Tutkimus on määrällinen eli kvantitatiivinen lomaketutkimuksen muoto. Kohdejoukkona tutkimuksessa olivat Pohjanlinnan koulun 7 – 9 luokkalaiset oppilaat. Jokaiselta luokkasteelta kyselyyn osallistui yksi luokka. Lomakkeet vietiin koululle ja nuoret täyttivät ne luokkatilassa kouluaikana valvotusti. Vastaukset analysoitiin Tixel taulukko-ohjelmalla.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin aihealueita nuoret ja kehitys, nuorten päihdekokeilut, varhaisen puuttumisen merkitys ja kouluterveyskysely Satakunnassa.

Tutkimustulokset osoittivat, että suurin osa (70 %) nuorista ei ole tupakoinut, mutta päihdeitä oli kaikista vastaajista kokeillut pieni enemmistö (57 %). Nuoret ilmoittivat käyttävänsä päihdettä hauskanpitoon ja rentoutumiseen. Nuorten mielestä Kankaanpäässä on helppo hankkia alkoholia, mutta ei huumausainetta.

Tutkimuksen perusteella olisi Pohjanlinnan koulussa tarpeellista kehittää ja lisätä päihdevalistusta yläasteikäisille oppilaille.

Alcohol, drug and tobacco experiments among the secondary school pupils at Pohjanlinnan koulu

Santahuhta, Mirja

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in social service.

April 2013

Supervisor: Hamilo, Outi, MNSc, MAAdm

Number of pages: 38

Appendices: 2

Key words: alcohol, drug and tobacco experiments, Pohjanlinnan koulu, secondary school pupils

The purpose of this thesis was to examine the experiments with intoxicants among the pupils of the secondary school in Kankaanpää. The aim was to get knowledge which could help increasing and developing the alcohol and drug education at Pohjanlinnan koulu. In this research, the tobacco, alcohol and drugs were defined as intoxicants.

The research material for the thesis was collected by using a questionnaire. The research is quantitative. The target group of the research consisted of the pupils from grades 7 to 9 at Pohjanlinnan koulu. One class of each grade was involved in the survey. The questionnaires were brought to the school and filled by the pupils under supervision during a lesson. The answers were analysed with a spreadsheet programme Tixel.

The results showed that most of the youngsters (70%) have never smoked but a small majority (57%) of all the respondents had experimented with alcohol. The youngsters told that they use alcohol for having fun and relaxing. According to the respondents, it is easy to get alcohol in Kankaanpää but it is not easy to acquire drugs.

Based on the results of the research it is necessary to develop and increase the intoxicants education of the secondary school pupils.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	NUORET JA KEHITYS	6
2.1	Vanhempien merkitys nuoren kasvuun ja kehitykseen	7
2.2	Nuoren kaverisuhteiden ja median merkitys	8
3	NUORTEN PÄIHDEKOKKEILUT	10
4	VARHAISEN PUUTTUMISEN MERKITYS	11
4.1	Kodin ja koulun yhteistyö	12
4.2	Moniammatillisen yhteistyön merkitys	13
5	KOULUTERVEYSKYSELY SATAKUNNASSA	14
5.1	Kouluterveyskysely yläasteikäisille Satakunnan alueella	14
5.1.1	Alkoholin käyttö 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan	14
5.1.2	Tupakointi 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan	14
5.1.3	Huumausaineiden kokeilut 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan ...	15
5.2	THL:n alkoholiohjelma	15
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
6.1	Tutkimusongelma.....	15
6.2	Kohdekoulun ja vastaajien kuvaus	16
6.3	Tutkimusmenetelmät	16
6.3.1	Tutkimusaineiston keräämisen tavat	17
6.3.2	Määrällinen tutkimus.....	18
6.4	Kyselylomaketutkimuksen aineiston keruumenetelmä	18
6.4.1	Kyselylomaketutkimuksen hyviä puolia	20
6.4.2	Kyselylomaketutkimuksen huonoja puolia	20
6.5	Kyselyn toteutus	20
6.6	Kyselyn analysointi	21
7	TUTKIMUSVASTAUKSET	22
7.1	Taustakysymykset	22
7.2	Päihdekokeilut / päihdekäyttö	22
7.3	Päihdekäyttöön liittyviä seurauksia.....	27
7.4	Läheisen kokema huoli nuoren päihteiden käytöstä.....	30
7.5	Päihteiden hankinnan helppous Kankaanpäässä	32
8	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja perehtyä päihdekyselyn avulla lähemmin nuorten yläasteikäisten seitsemäs-, kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten päihdekokeiluihin Kankaanpäässä, Pohjanlinnan koulussa. Mielenkiinto kyselyn suorittamiseen heräsi sekä tutkielman tekijän entisen päihdetyöntekijän työn että nykyisen koulukuraattorin työn kautta ja niin ikään asian ajankohtaisuuden perusteella. Tutkimukseen osallistuvat jokaisesta luokka-asteesta ainoastaan yksi luokka kustakin. Näin suoritettuna kysely ei ole mitoiltaan liian laaja yhden ihmisen tekemänä. Kyselyyn osallistuu noin 60 oppilasta. Kysely toteutetaan niin, että kyselyntekijä on paikalla, kun oppilaat täyttävät kyselylomakkeet, mutta opettaja ei ole läsnä tilanteessa. Oppilaille kerrotaan, miksi heille tehdään päihteisiin liittyvää kyselyä ja korostetaan, että he vastaavat kyselyyn anonyymisti, nimettömänä.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään tarkemmin aihealueita: nuoret ja kehitys, nuorten päihdekokeilut, varhaisen puuttumisen merkitys ja kouluterveyskysely Satakunnassa.

Kyselyn vastausten analysoinnit antavat Pohjanlinnan koulun opetuksesta vastaaville näkemystä siitä suuntauksesta, miten oppilaat suhtautuvat ja miten he mahdollisesti käyttävät päihteitä. Tiedon perusteella on selkeämpää tehdä opetuksellisia ratkaisuja, jos suhtautuminen on päihdemyönteinen oppilaiden taholta. Suhtautumisen ollessa päihdemyönteinen, tulisi koulussa panostaa enemmän päihdevastaiseen kampanjointiin ennalta ehkäisevästi, kun taas negatiivisesti suhtautumisen jälkeen huolen aste ei ole niin huomattava.

2 NUORET JA KEHITYS

Lapsuutta pidetään kehityspsykologiassa yhtenä ikäkautena, jolla on omat kehitystehtävänsä. Lapsuus on voimakasta kasvun ja kehittymisen aikaa, jolloin lapsi kasvaa fyysisesti, sosiaalisesti, moraalisesti, kielellisesti ja kognitiivisesti. (Hellström 2010, 180.) Kehitystehtäviä nuoruusiässä on monien muiden asioiden lisäksi sopeutuminen uudenlaiseen aikuismaiseen kehoon, jossa hormonit heittävät häränpyllyä ja asettuvat aivan kokonaan uudelle tasolle (Hermanson & Martsola 2006, 20).

Matkalla aikuisuuteen nuoruus on suurten muutosten aikaa ja se edellyttää nuoruuden kehitystehtävien ratkaisemista: itsenäistymistä, identiteetin löytymistä, vastuuseen kasvamista ja oman paikan löytämistä yhteiskunnassa. Nuori kokeilee uusia käyttäytymismalleja pyrkiessään itsenäistymään ja rakentaessaan identiteettiään. (Havio, Inkinen & Partanen 2008, 166.)

Nuorison maailma on kova ja ollakseen suosittu nuori saattaa joutua taipumaan toisten tahtoon ja tekemään sellaisia asioita, joita nuori ei sisimmässään hyväksy lainkaan. Aikuiset aliarvioivat helposti omaa merkitystään nuoren elämässä. Nuoruuden kehitysvaiheeseen kuuluu herkistyminen, jolloin jopa yksikin varomaton lause saattaa jäädä polttamaan nuoren sielua. Aikuisuuden kasvussa vanhempien on ymmärrettävä se, että lapsemme elävät omaa elämäänsä ja ettemme vanhempina voi elää sitä heidän puolesta. (Hermanson ym. 2006, 24–34.)

Vaihe nuoruudesta varhaisaikuisuuteen on kriittistä aikaa päihteiden käytön aloittamisen kannalta. Se on vaihe, jolloin päihteiden käyttö voi muodostua tavaksi siten, että satunnaisesta kokeilusta siirrytään säännöllisesti toistuvaan päihteiden käyttöön ja mahdollisesti ongelmakäyttöön. Päihteiden käytön varhaisen aloittamisien on todettu ennustavan päihteiden ongelmakäyttöä varhaisaikuisuudessa. On tutkittu, että Suomessa lapset tutustuvat alkoholiin ensimmäisen kerran ikävuosien 12 ja 16 välillä. (Havio ym. 2008, 166.)

2.1 Vanhempien merkitys nuoren kasvuun ja kehitykseen

Perhe on lapsen lähin kasvuympäristö ja paikka, jossa ovat hänen läheisimmät ihmisensä. Siellä huolehditaan myös hänen fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tarpeistaan. Hyvä kasvuympäristö voi tarjota kasvulle aineksia, virikkeitä ja mahdollisuuksia. Aikuiselle vanhemmuus on elinikäinen suhde, josta ei voi sanoutua irti missään elämäntilanteessa. Aikuisella on tehtävänään niuhottaa ja asettaa nuorelle rajoja, nuoren tehtävä on kapinoida ja rikkoa asetettuja rajoja. Rajojen asettaminen kertoo nuorelle huolenpidosta ja siitä, että joku välittää. Aikuisen on kuultava nuorta, mutta aikuisen on tehtävä päätökset, sillä vastuun kanto on aina ja kaikissa tilanteissa ensisijaisesti vanhemmilla ja kodilla. (Eskelinen 2000, 22; Hellström 2010, 148; Hermanson ym. 2006, 16; Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 36; Nevalainen 2005, 46.)

Nuori seuraa ja havainnoi vanhempiaan hyvinkin tarkasti, jolloin vanhempien arvot välittyvät nuorelle jo varhain, jopa ilman puhetta. Oikean ja väärän oppiminen on tärkeä osa kasvuun. Arvot sisäistyvät lapsen omaksi sisäiseksi ääneksi, omaksitunnoksi useiden vuosien ajan. Perheessä harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja saadaan malli siitä, miten tullaan toimeen toisten kanssa. Jos vanhemmilla on tapana viikonloppuisin nauttia alkoholia, niin ei ole ihme, että nuori tekee samoin omien kavereidensa kanssa. Kuinka perheessä, jossa ei ole mitään sääntöjä ateriointi- ja kotiintuloajoista, voisi nuorella olla alkoholin juomista koskevia sääntöjäkään? Vastuu lasten hyvinvoinnista on vanhemmilla, se vaatii vahvuutta, viitseliäisyyttä ja aikaa. Vanhempien pitää neuvotella säännöistä ja perustella ne. Sääntöjä ei saa olla liikaa, myös joustavuutta tarvitaan. Tämän lisäksi vanhemman on oltava looginen säännöissään: jos tänään sallitaan, niin huomenna ei voi kieltää. Nuoren sosiaalisissa suhteissa vanhemmuus- ja perhesuhteet ovat vain yksi osa, mutta ne ovat kuitenkin psykologisesti sekä kulttuurisesti erityisiä ja ainutkertaisia. Alkoholin varhaista käyttöä nuorella ei yhteiskuntaluokka selitä, vaan nuoren juomiseen taustatekijät kytkeytyvät perheen elämäntapaan. Vanhempien alkoholin käyttö on merkittävä taustatekijä, perinteet ja tavat siirtyvät monin eri muodoin perhepiirissä. (Heinonen 2012, 54–55; Hermanson ym. 2006, 84–94; Ijäs 2009, 44; Peltonen 2004, 63, 89.)

Vanhemmilta saatu hyvä huolenpito tallentuu yhdeksi tärkeimmäksi turvan tunteeksi nuoren elämässä. Vanhempien keskinäinen hyvä suhde sekä vanhempien hallittu al-

koholinkäyttö tukevat nuoren kasvamista ja myöhempää sosiaalista selviytymistä. Aikuisten oma päihteiden käyttö toimii mallina nuorille, joten aikuiset vaikuttavat omilla valinnoillaan siihen, oppivatko nuoret käyttämään päihteitä tulevaisuudessa vastuullisesti. Nuoresta välittäminen kerryttää hänen sosiaalista pääomaansa, joka puolestaan auttaa nuorta rakentamaan elämänsä tavalla, mikä näkyy hyvänä sosiaalisena toimintakykynä aikuisuudessa. (Hermanson ym. 2006, 104; Holmberg 2010, 14; Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 130 - 131.)

Vanhemmista useat ovat epävarmoja kasvattajia, mutta kukapa ei olisi. Mietitään usein, että oliko joku ratkaisu oikea tai tuliko nuorelle oltua sopivan ankara. Ollessaan epävarma otteensa pätevydestä, niin ei kannata jäädä avuttomana vikisemään, sillä nuori lukee aikuisen ajatuksia yhtä vähän, kuin aikuinen pystyy lukemaan nuoren ajatuksia. Aikuisen on hyvä esiintyä sellaisena, jolla on asia täysin hallussa, vaikkei se juuri sillä hetkellä olisikaan. Sillä aikuisen varmuus ja näennäinen luottamus omiin kykyihinsä luo nuorelle turvallisuuden tunteen, jonka turvin päästään eteenpäin. (Nevalainen 2005, 47.)

Tärkeimpiä asioita joita vanhemmat voivat nuorelle antaa ovat aika, aito läsnäolo, kuunteleminen, sekä kiinnostus nuorta, hänen asioitaan ja ystäviään kohtaan. Nuorelle ajan antaminen on tärkeää, mutta kehittyäkseen tasapainoiseksi, elämässään hyvin selviytyväksi persoonallisuudeksi nuori tarvitsee vanhemmuutta, joka vakuuttaa nuoren, vanhempien hyvästä keskinäisestä suhteesta. Nuorelle positiivisten mielihyvän tunteiden näyttäminen ja ilmaiseminen on tärkeää. Perheessä, jossa kehuaan ja kannustetaan, arvostetaan ja huomataan kaikki perheenjäsenet, on hyvä paikka nuorelle elää ja olla. Aikuisella on tehtävänä antaa lapsuudelle ja nuoruudelle turvallisuutta, armollisuutta ja mahdollisuuksia yrittää, onnistua tai epäonnistua, sekä alkaa joka päivä elämä aivan alusta. (Mäkijärvi 2008, 133–147; Peltonen 2004, 90; Piironen-Malmi ym. 2008, 126 – 129.)

2.2 Nuoren kaverisuhteiden ja median merkitys

Nuoruusiän kasvun ja kehityksen aikana nuoruuteen kuuluu ikätovereiden apuun turvautuminen. Murrosiässä ikäkaverit alkavat korvata vanhempia ja kaverien ihailu

sekä hyväksyntä ovat tärkeitä. Nuoret hakevat hyväksyntää rohkeilla tempuilla ja kiellettyjen asioiden kokeiluilla. Erityisen tärkeitä asioita kaveriporukassa ovat yhdessäolo, yhteisymmärrys, samankaltaisuuden kokemus ja positiivinen vastuu siitä, että kaveria ei jätetä. (Hellström 2010, 199.)

Nuorilla on kiistaton vaikutus toisiinsa. He kuuluvat moniin eri ryhmiin: koulussa luokkiin ja vapaa-ajalla kerhoihin, seuroihin, yhdistyksiin tai vapaamuotoisiin kaveripiireihin. Pitkään on tiedetty, että ryhmä vaikuttaa jäseniinsä, joko kielteisesti tai myönteisesti. Väitetään, että ryhmä tekee kaltaisekseen ja joukossa tyhmyys tiivistyy. Lapset saavat geenit vanhemmiltaan, mutta saattavat kuitenkin saada varsinaisia kasvatuksellisia vaikutteita ikätovereiltaan. Tutkimusten mukaan lapsen ja nuoren maailmankuvaan vaikuttavat vanhempia, perimää ja koulua enemmän ystäväpiiri sekä harrastukset. (Heikkilä & Luumi 2003, 20; Hellström 2010, 261.)

Kaveripiiri sekä median maailma ovat kodin ja koulun ohella nuorelle tärkeitä vaikuttajia. Internetistä nuoren eteen tulee valtava määrä erilaisia arvoja ja maailmankatsomuksia. Nuoren ajattelu kaaoksen keskellä on usein hyvin ristiriitaista ja vaihtelee nopeastikin, joskus ääripäästä toiseen. Tällöin vanhempien ja nuorten välillä on välttämätöntä säilyttää keskusteluyhteys ja siihen on varattava myös aikaa. (Ijäs 2009, 46–47.)

Perheenjäsenten ollessa kotona, on televisio auki monessa kodissa koko ajan. Televisiosta tulee paljon sellaista ohjelmaa, joka ei sovi pienille lapsille tai varttuville nuorille. Aikuisten ja lasten on opittava elämään median sekä sähköisten viestimien kanssa, sillä ne ovat osa nykyihmisen elämää. Tietoyhteiskunta ja teknologia välittävät nuorille uudenlaisia välineitä toteuttaa itseään, niin hyvässä kuin pahassa. Tämä asettaa uudenlaisia vaatimuksia nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille sekä nuorten huoltajille. Sillä harva aikuinen liikkuu sujuvasti virtuaalimaailmassa, jossa nuoret käyttävät yhä suuremman osan vapaa-ajastaan. Aikuisten on opittava säätelemään viestimistä tulevaa tulvaa lapsen parhaaksi. (Holmberg 2010, 16; Ijäs 2009, 66.)

3 NUORTEN PÄIHDEKOKOILUT

Päihteiden käyttöä säätelevät eri lait, näitä ovat tupakka-, alkoholi-, huumausaine- ja huvilaki, sekä kunnalliset järjestyssäännöt. Alkoholilaissa sanotaan, että alkoholi ei kuulu alaikäiselle, eikä sen myyminen tai hallussapito ole sallittua alaikäiselle. (Eskelinen 2000, 52.)

Päihteillä tarkoitetaan kemiallisia aineita, yhdisteitä tai luonnontuotteita, joihin lasketaan kuuluvan alkoholi, lääke- ja huumausaineet. Päihteitä käytetään päihtymis-, pirstitys- tai huumaustarkoituksessa. Suomessa yleisimmin käytetyt päihdeaineet ovat alkoholi, jonka kulutus on pääosin lisääntynyt 2000-luvulla, sekä tupakkatuotteet. Näiden rinnalla huumausaineiden käyttö ja lääkkeiden väärinkäyttö ovat huolestuttavasti lisääntyneet. Ensimmäiset alkoholikokeilut tehdään tyypillisesti yläluokkaiässä, 13–15-vuotiaana, mutta arviolta joka kymmenes suomalaisnuori aloittaa alkoholin käytön jo alakouluiässä. Riski alkoholiriippuvuuden kehittymiselle on sitä suurempi, mitä varhaisemmin alkoholin käyttö aloitetaan. Varhain aloitettu päihdekäyttö myös lisää muiden psykososiaalisten ongelmien, kuten syrjäytymiskehityksen todennäköisyyttä, sekä on yksi suurimmista yksittäisistä taustatekijöistä erilaisissa onnettomuuksissa ja tapaturmissa. (Heinonen 2012, 10; Holmberg 2010, 19; Jaatinen & Raudasoja 2004, 19; Lund 2006, 31; Saarelainen ym. 2003, 40.)

Nuoret kokeilevat tai käyttävät päihteitä yleensä yhdessä kavereidensa kanssa tilanteissa, joissa on tarkoitus pitää hauskaa ja etsiä jännitystä. Päihteitä käyttämällä nuori muuttaa arkikokemustaan, tekee asioita, joita ei uskaltaisi tehdä selvin päin, vastustaa auktoriteetteja tai kuuluu tiettyyn kaveriporukkaan. Päihteet lasketaan kuuluvaksi osana nuorisokulttuuria tai sen alakulttuuriin, joten käyttäytyminen on osittain opittua. Nuorelle päihteiden käyttö saattaa olla myös syy ottaa selvää, miksi päihteet ovat kiehtoneet hänen vanhempansa niin paljon, että ne ovat vieneet voiton lapsista huolehtimisesta. (Holmberg 2010, 79.) Päihde voi olla myös väylä tiettyyn ystäväpiiriin, sekä ne voivat olla vahvistamassa nuorten omaa nuorisokulttuuria tai ne voivat olla symbolina johonkin nuorisoryhmään kuulumisesta. (Havio ym. 2008, 167.)

On sellaisia nuoria, jotka eivät koskaan kokeile päihteitä, mutta hyvin moni nuori kokeilee jossain vaiheessa tupakkaa ja alkoholia, osa huumeitakin. Nykyään vanhemmat sekä ammattikasvattajat osaavat jo varoittaa päihteiden vaaroista, jakamalla tietoa ja asenteita muokkaamalla. (Eskelinen 2000, 52; Nevalainen 2005, 90; Peltonen 2004, 108.)

Päihteiden käyttö altistaa tapaturmille, sillä yli kolmasosa tapaturmiin kuolleista nuorista oli päihdyksissä tapaturman sattuessa vuoden 2005 tilastojen mukaan. Päihteidenkäyttö saattaa mahdollisesti häiritä nuoren normaalia kehitystä, sillä vielä nuoruusiässä elimistössä ja keskushermostossa tapahtuu suuria yksilönkehitykseen liittyviä fysiologisia muutoksia. (Havio ym. 2008, 167.)

Päihdekäytöstä aiheutuvia ongelmia on pidetty suomalaisessa yhteiskunnassa pääasiassa miesten ongelmina, mutta naisten päihdekäyttö on kuitenkin lisääntynyt. Varsinkin kaupungeissa naisten päihdekäyttö on alkanut muistuttaa enenevästi miesten päihdekäyttöä. Nuoret tytöt käyttävät runsaasti alkoholia ja lääkkeitä kouluterveyskyselyn mukaan. (Havio ym. 2008, 170.)

Alkoholin käyttö liittyy suomalaisten nuorten aikuistumisriitteihin. Nuorisolla on hirveä kiire luoda suhde päihteisiin. Päihteistä alkoholi liittyy myös aikuisten tapaan juhliä. Niin nuorten kuin aikuistenkin alkoholiriiteissä on se ongelma, että kun humalajuominen hyväksytään ja sitä vielä pidetään normaalina, niin joidenkin retkahtamiselle luodaan otolliset olosuhteet. (Lund 2006, 157.) Päihde on koko yhteiskunnan ongelma, mutta erittäin syvästi se tuhoaa päihdeperheissä kasvaneiden lasten elämään (Lund 2006, 126).

4 VARHAISEN PUUTTUMISEN MERKITYS

Myönteisesti ihmisten terveyteen vaikuttaa mahdollisimman varhainen puuttuminen päihteiden käyttöön. Päihteiden käyttöön puuttumisella on lisäksi positiivisia vaikutuksia ihmisten koko elämään, se saa heidät ensin miettimään omaa tilannettaan, toimintaansa, valintojaan ja vastuutaan tarjotun avun vastaanottamiseksi. Puuttumista

voidaan tarvita kerran tai useammin, mutta jokainen puuttumiskerta jää joksikin aikaa elämään ihmisten mieleen. (Holmberg 2010, 26–27.) Ennalta ehkäisevän päihdetyön tavoitteina on ehkäistä päihteiden käyttöä ja lisätä tietoa päihteisiin liittyvistä riskeistä, ongelmista ja avun mahdollisuuksista. Ehkäisevän päihdetyön painopisteenä ovat olleet nuoret, vaikkakin yleisellä kaikkiin kohdistuvilla tiedottamisella on kuitenkin merkitystä myös riskiryhmiin kuuluville. Tiedottamalla tupakan tai huumausaineiden käytön vaaroista voidaan motivoida myös niiden käyttäjiä lopettamaan. (Ihalainen & Kettunen 2007, 180.)

4.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Työnjako- ja valtasuhteet kasvatuksessa kodin ja koulun välillä eivät ole yksiselitteisiä. Kehityssuuntaus näyttäisi olevan, että kodin kasvatusvastuuta on siirretty viime aikoina entistä enemmän yhteiskunnallisille kasvatustuutuille. Osaksi tämä johtune siitä, että opetustehtävän ohella koululaitos on ottanut hoitaakseen kasvavassa määrin lasten fyysiseen ja psykososiaaliseen huoltoon liittyviä tehtäviä. Kouluissa terveydenhoitajat, koulupsykologit ja koulukuraattorit ovat keskeisessä asemassa. (Hermanson ym. 2006, 51.)

Yhteistyöllä ja tiedonkululla on kodin ja koulun välillä suuri merkitys nuoren kouluelämälle, myös nuoren on itse voitava osallistua yhteistyöhön omalta osaltaan (Mäkijärvi 2008, 48). Palveluja on tuotava lähelle ihmisiä, sekä on lisättävä jalkautuvaa ja etsivää työtettä (Holmberg 2010, 153). Parhaiten tukeminen tapahtuu nuoren luonnollisissa ympäristöissään, kuten kouluissa, harrastus- ja kaveripiireissä. Koulu-terveydenhoitajat ja opettajat ovat kouluissa merkittävässä asemassa nuorten ehkäisevän päihdetyön kannalta, sillä koulu toimii monta vuotta nuorten opiskeluympäristönä ja merkittävien sosiaalisten suhteiden paikkana. On todettu, että etenkin terveydenhoitajan ja nuoren välinen keskustelu päihteiden käytöstä tukee nuoren päihdetömyyttä. (Havio ym. 2008, 169.)

Yhteistyöllä on merkityksensä ja hyötynsä niin kodin kuin koulunkin kannalta. Yhteistyöllä on todettu olevan myönteinen vaikutus muun muassa lapsen sosiaalisiin ja kognitiivisiin taitoihin ja käyttäytymiseen. Tiedossa on se, että erityisesti myönteis-

ten asioiden esiin nostaminen vie asioita eteenpäin ja se auttaa myös oppimisilmapiiriä luokassa. Yhteistyö kodin ja koulun välillä luo hyvän pohjan yhteistyölle ja auttaa jaksamaan arjessa. (Hermanson ym. 2006, 52.)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen edellyttää tiedon lisäämistä ja yhteiskunnallista keskustelua. Julkisessa palvelussa tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota mahdollisuuksiin auttaa koko perhettä ja tukea perheen voimavarjoja. (Heinonen 2012, 46.)

Tärkeintä on opettaa nuorelle, että hän on hyvä ja arvokas, kaikin tavoin suojelemisen arvoinen. Lasta on hyvä opettaa kieltäytymään ja sanomaan ei epämiellyttävissä tilanteissa, sekä karkuun juokseminen tarvittaessa. Lasta on valistettava siitä, että epämiellyttävistä tilanteista kannattaa kertoa luotettavalle aikuiselle mahdollisimman pian. (Hermanson & Martsola 2006, 20.)

4.2 Moniammatillisen yhteistyön merkitys

Tärkeänä osana nuorten keskuudessa tehtävää päihdetyötä on myös moniammatillisen paikallisverkoston luominen ja nuorten parissa työskentelevän henkilöstön riittävän ammattitaidon, vastuullisuuden ja jaksamisen ylläpitäminen (Havio ym. 2008, 170). Nuorten parissa työskentelevät ja toimivat eivät saisi sysätä vastuuta ennalta ehkäisevästä päihdetyöstä toisille. Pitäisi tehdä aiempaa määrätietoisempaa ehkäisevää päihdetyötä harrastuskentän lisäksi koulujen ja kotien, sekä asuinyhteisöjen kanssa. Rohkeutta varhaiseen puuttumiseen tarvitaan kaikkialla missä lapsia kasvatetaan. Säännöllinen ennakoiva puuttuminen on erittäin kustannustehokas tapa toimia. (Lund 2006, 125.)

5 KOULUTERVEYSKYSELY SATAKUNNASSA

THL eli Terveyden ja hyvinvoinnin laitos teettää kouluterveyskyselyn peruskoulun yläasteikäisille oppilaille tietyin väliajoin.

5.1 Kouluterveyskysely yläasteikäisille Satakunnan alueella

Terveyskysely on tehty viimeksi vuonna 2011 peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisille. Kyselyn avulla kartoitetaan oppilaiden elin- ja kouluoloja, terveyttä, sekä kokemusta oppilashuollon tuesta. (THL:n www-sivut 2013).

Asetus neuvolatoiminnasta, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta (STM 2009, voimaan 1.1.2011) edellyttää määrävuosina tehtäviä laajoja terveystarkastuksia niin lastenneuvoloissa kuin kouluterveydenhuollossakin. Laajoissa terveystarkastuksissa kiinnitetään huomiota koko perheen hyvinvointiin ja sen riskitekijöihin. (Heinonen 2012, 43.)

5.1.1 Alkoholin käyttö 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan

THL:n tutkimukseen vastanneista 4469 oppilaasta Satakunnan alueella 8 % ilmoitti käyttävänsä alkoholia viikoittain ja 18 % vastanneista ilmoitti olevansa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa (THL:n www-sivut 2013).

5.1.2 Tupakointi 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan

THL:n tutkimukseen vastanneista 4469 oppilaasta Satakunnan alueella 71 % ilmoitti, ettei tupakoi lainkaan ja 16 % vastanneista ilmoitti tupakoivansa päivittäin (THL:n www-sivut 2013).

5.1.3 Huumausaineiden kokeilut 8. ja 9. luokilla THL:n tutkimuksen mukaan

THL:n tutkimukseen vastanneista 4469 oppilaasta 6 % ilmoitti kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran (THL:n www-sivut 2013).

5.2 THL:n alkoholiohjelma

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alkoholiohjelma on yhteinen ponnistus alkoholihaittojen vähentämiseksi. Ydinarvona on, että jokaisella kansalaisella on oikeus terveyteen ja turvalliseen ympäristöön. Tarkoituksena on se, että alkoholiohjelmassa valtiolta, kunnat ja järjestöt kokoavat voimansa yhteen. Yhteisen sitoutumisen avulla voidaan toteuttaa vastuullista päihdepolitiikkaa. Alkoholiohjelman tarkoitus on edistää vastuullista päihdepolitiikkaa.

Alkoholiohjelman ohjelmakausina vuosina 2008–2011 on pääpaino ollut paikallisen ja alueellisen työn tukeminen. Alkoholiohjelman tavoitteet:

- vähentää haittoja, joita alkoholi aiheuttaa lasten ja perheiden hyvinvoinnille
- vähentää alkoholijuomien riskikäyttöä ja sen aiheuttamia haittoja
- vaikuttaa kokonaiskulutukseen vähentämiseen

Tavoitteet perustuvat valtioneuvoston periaatepäätökseen, jolla linjataan alkoholipolitiikkaa. (THL:n www-sivut 2013.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusongelma

Tutkimus kartoittaa Kankaanpäässä sijaitsevan Pohjanlinnan koulun yläasteikäisten oppilaiden päihdekokeiluja. Tutkimustehtävä on jaettu seuraaviin osatehtäviin:

- 1) Taustakysymykset
- 2) Päihdekokeilut

- 3) Päihdekäyttöön liittyviä seurauksia
- 4) Läheisen kokema huoli
- 5) Päihteiden hankinnan helppous Kankaanpäässä

Ongelma, joka halutaan ratkaista, liittyy aina tutkittavaan ilmiöön. Ongelman ratkaisulla pyritään usein asiantilan parantamiseen. Ongelmia ratkaisemalla yhteiskunta kehittyy ja maailma paranee. (Kananen 2010, 18.)

6.2 Kohdekoulun ja vastaajien kuvaus

Pohjanlinnan koulu sijaitsee Kankaanpäässä, aivan keskustan tuntumassa. Koulussa opiskelevat peruskoulun vuosiluokat seitsemästä yhdeksään. Lukuvuonna 2012–2013 koulussa opiskelee noin 380 oppilasta ja työskentelee 40 opettajaa.

Koulukeskus on otettu käyttöön syksyllä 1977, jolloin yläaste siirtyi uusiin tiloihin. Vuodesta 2004 lähtien koulun nimenä on ollut Pohjanlinnan koulu. Koulua on remontoitu ja nykyaikaistettu vuosien varrella. Koulun tiloissa työskentelevät myös terveydenhoitaja ja kuraattorit. (Kankaanpään kaupungin www-sivut 2013.)

Lomakekyselyyn osallistuneita oppiaita oli yhteensä 56, joista tyttöjä oli 26 ja poikia 30. Luokka-asteittain vastaajia oli:

- 19 vastaajaa oli seitsemännellä luokalla, joista tyttöjä 10 ja poikia yhdeksän.
- 20 vastaajaa oli kahdeksannella luokalla, joista tyttöjä seitsemän ja poikia 13.
- 17 vastaajaa oli yhdeksännellä luokalla, joista tyttöä yhdeksän ja poikia kahdeksan.

6.3 Tutkimusmenetelmät

Tämän kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen tavoitteena on saada vastauksia ennalta laadittuihin kysymyksiin, joilla kartoitetaan Kankaanpäässä sijaitsevan Pohjanlinnan koulun yläasteikäisten oppilaiden päihdekokeiluja. Opinnäytetyö on yhteistyössä Pohjanlinnan koulun rehtorin kanssa rajattu käsittämään luokka-asteita seitsemän, kahdeksan ja yhdeksän, yksi luokka kustakin luokka-asteesta. Kyselyyn osal-

listuvat luokat on valittu rehtorin avustuksella, arpoen, jolloin jokaisella luokalla on ollut yhtä suuri mahdollisuus päästä osallistumaan kyselyyn. Aineiston keruumenetelmäksi on valittu kyselylomake.

6.3.1 Tutkimusaineiston keräämisen tavat

Tutkimusaineiston keräämisen tapoja ovat postikysely, Internet-kysely, lomakehaastattelu ja systemaattinen havainnointi (Vilka 2007, 27).

6.3.1.1 Kysely

Tutkittavia ollessa paljon ja heidän ollessa hajallaan, soveltuu kysely aineiston keräämisen tavaksi. Kyselyä käytetään myös hyvin henkilökohtaisten asioiden tutkimiseen. Kyselyssä kysymysten muoto on standardoitu eli vakioitu. Vakiointi tarkoittaa sitä, että kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kyselyn voi toteuttaa sekä postitse, että internetin välityksellä. Jokainen vastaaja itse lukee kysymyksen ja vastaa siihen. (Vilka 2007, 28.)

6.3.1.2 Haastattelu

Haastattelu toteutetaan määrällisessä tutkimuksessa yleensä lomakkeella. Lomakkeen kysymykset strukturoidaan ja vakioidaan ennalta kuten kyselylomakkeessa. Tutkimusaineiston kerääminen lomakkeella onnistuu kadun kulmassa, kaupan ovella, puhelimesta, tapahtumissa tai työpaikoilla. Tutkija kysyy kysymykset tutkittavalta ja kirjaa vastaukset lomakkeelle vastaajan sijasta. (Vilka 2007, 29.)

6.3.1.3 Systemaattinen havainnointi

Systemaattinen havainnointi on soveltuvin havainnoinnin muoto määrälliseen tutkimukseen. Systemaattisesti havaintoja voidaan kerätä esimerkiksi eri aistein tai automaattisilla havainnointilaitteilla. (Vilka 2007, 29.)

6.3.1.4 Muut aineistot

Kaikkea tarvittavaa aineistoa tutkijan ei tarvitse kerätä itse, vaan hän voi käyttää myös valmiita rekistereitä tai tilastoja. Tilastokeskus ja valtion muut laitokset, sekä Euroopan unioni tuottavat virallisia tilastoja ja rekistereitä, joita ei missään tapauksessa kannata unohtaa määrällisen tutkimuksen aineistona. (Vilka 2007, 31.)

6.3.2 Määrällinen tutkimus

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Määrällinen tutkimus vastaa kysymykseen kuinka paljon tai miten usein. Se on menetelmä, joka antaa yleisen kuvan muuttujien (mitattavat ominaisuudet) välisistä suhteista ja eroista. (Vilka 2007, 13–14.)

Tutkimuksilla on kaikilla tarkoituksensa. Tarkoituksena määrällisessä tutkimuksessa on joko selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa ihmistä koskevia asioita ja ominaisuuksia tai luontoa koskevia ilmiöitä. (Vilka 2007, 19.) Määrällisen tutkimuksen avulla rakennetaan, selitetään, uudistetaan, puretaan tai täsmennetään aiempia teorioita ja teoreettisia käsitteitä. Teorian merkitys määrällisessä tutkimusprosessissä näkyy myös siinä, että tutkimuksessa edetään ensin teoriasta käytäntöön eli kyselyyn, haastatteluun tai havainnointiin. Sitten palataan takaisin käytännöstä teoriaan analyysin, tulosten ja tulkinnan avulla. (Vilka 2007, 25.)

6.4 Kyselylomaketutkimuksen aineiston keruumenetelmä

Tutkimuslupa (Liite1) anottiin Pohjanlinnan koulun rehtorilta toukokuun alussa 2012 aineistokeruun toteuttamiseksi Pohjanlinnan koulussa. Kyselylomake (Liite 2) suunniteltiin rehtorin kanssa yhdessä, käyttäen laadinnassa apuna koulussa käytettävää terveystutkimuslomaketta.

Suunnitteluvaiheessa rakennetaan lomaketutkimuksen kivijalka. Ennen aloittamista tekijällä tulee olla yleiskuva työn etenemisestä, prosessin vaiheista, niiden vaatimasta ajasta ja muodostuvasta tutkimuskokonaisuudesta. Tärkeimmät lomaketutkimuksen

suunnitteluvaiheet ovat käsitteellistäminen, tutkimuslomakkeen laadinta sekä tiedonkeruumenetelmän ja tutkittavien valinta. (Viinamäki & Saari 2007, 48–50.) Tutkimuskysymyksiä kyselylomakkeessa voi olla yksi tai useampia. Kysymysten muoto on tärkeä, sillä kysymys tuottaa kysymyksen mukaiset vastaukset ja ratkaisut. Muodoltaan kysymykset voivat olla: - mitä? - miten, kuinka? - miksi? - paljonko? (Kananen 2010, 19.)

Ensimmäinen ja tärkein vaihe otannassa on perusjoukon valinta, koska siinä päätetään, keitä tutkimus käsittelee. Otantamenetelmistä yleisemmin käytettyjä ovat yksinkertainen satunnaisotanta, systemaattinen otanta, ryväotanta ja ositettu otanta. Kysymyksiltä vaaditaan paljon, koska kysymysten tehtävä on kääntää valitut indikaattorit kielelle, jota jokainen vastaaja ymmärtää kysymykset suunnilleen samalla tavalla. Kysymysten on oltava niin yksiselitteisiä, ettei niitä eikä niihin annettuja vastauksia tarvitse arvailla. Tavoite on, että lomakkeen kysymyksillä on sama merkitys jokaiselle vastaajalle, mutta ne mittavat samalla sitä, mitä niiden on tarkoituskin mitata. Jokaiselta vastaajalta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 86; Viinamäki ym. 2007, 56; Vilka 2007, 27.)

Kyselylomakkeen rakenteen laatimisessa on kiinnitettävä huomiota lomakkeen pituuteen sekä kysymysten lukumäärään, jotta vastaajan mielenkiinto säilyy lomakkeen alusta loppuun saakka. Kyselylomakkeet voivat sisältää suljettuja, avoimia tai tosiasiakysymyksiä. Suljetuissa kysymyksissä vastaaja valitsee annetuista vaihtoehdoista vastauksen, avoimiin kysymyksiin vastauksen voi antaa haluamallaan muodolla ja tosiasiakysymykset käsittävät useimmiten menneitä tapahtumia, jolloin kysymyksiin vastaaminen vaatii vastaajalta arviointia ja muistamista. (Valli 2001, 29; Viinamäki ym. 2007, 57.)

Välttämätöntä on lähestyä vastaajia avoimesti, perustellen tutkimus ja tulosten käyttötarkoitus, vastausten luottamuksellisuus ja julkaisutapa. Kokemuksia on siitä, että kun tutkimus on perusteltu vastaajille kunnolla, he osallistuvat ja myös aineiston sisällöllinen laatu paranee. (Viinamäki ym. 2007, 67.)

6.4.1 Kyselylomaketutkimuksen hyviä puolia

Hyvinä puolina kyselylomaketutkimuksessa voidaan pitää sitä, ettei tutkija vaikuta olemuksellaan vastauksiin, toisin kuin esimerkiksi haastattelussa, jolloin ollaan suorassa kanssakäymisessä tutkittavan kanssa. Kyselylomakkeen hyvinä puolina voidaan pitää myös sitä, että siinä voidaan esittää runsaasti kysymyksiä, etenkin jos on laadittu valmiit vastausvaihtoehdot. Luotettavuuden parantavuuteen vaikuttaa se, että kysymys esitetään jokaiselle vastaajalle täysin samassa muodossa, ilman mitään vivahteita sanamuodoissa tai äänenpainoissa. (Valli 2001, 31.)

6.4.2 Kyselylomaketutkimuksen huonoja puolia

Kyselylomakkeen ollessa liian pitkä, vastaajat jättävät helposti vastaamatta kokonaan tai vastaavat huolimattomasti esitettyihin kysymyksiin. Kyselylomakkeen laatimisen tulee kiinnittää huomiota lomakkeen selkeyteen ja ulkoasuun. (Valli 2001, 29.)

Postikyselynä tehty aineistonkeruu jää usein vastausprosentiltaan alhaiseksi. Vastausprosenttia voidaan parantaa muun muassa keräämällä aineistoa, esimerkiksi koulu- luokittain, sopimalla etukäteen koulun rehtorin kanssa asiasta. (Valli 2001, 31.)

6.5 Kyselyn toteutus

Kysely on toteutettu toukokuun lopussa 2012. Kyselyyn osallistuvien luokkien opettajien kanssa sovittiin sopivat päivät ja kellonajat kyselyn suorittamiselle. Kysely järjestettiin yhdelle luokalle kerrallaan. Oppilaille kerrottiin, että heille laadittu kysely liittyy sosionomiopiskelijan opinnäytetyöhön. Oppilaille korostettiin vastaamisen anonyymisyyttä ja sitä, ettei kenenkään henkilöllisyys ilmene vastauksista. Oppilaat täyttivät kyselyn valvotusti ja vastattuaan he laittoivat henkilökohtaisesti kyselypaperit kirjekuoreen.

6.6 Kyselyn analysointi

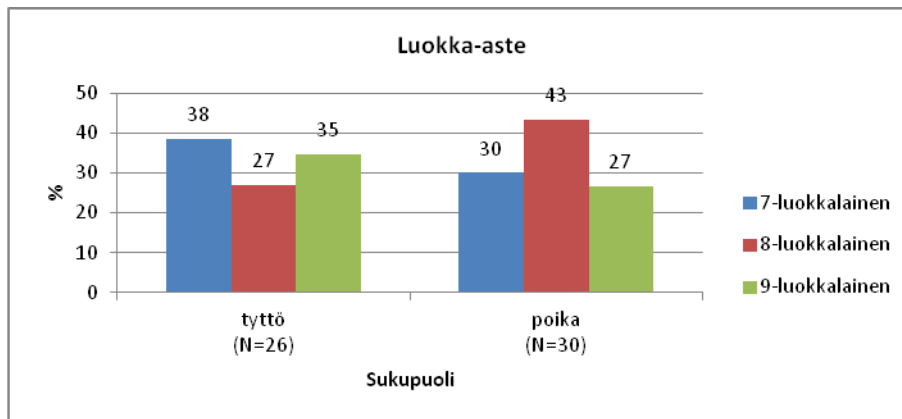
Tehdyn lomaketutkimuksen aineistoa analysoidaan numeerisessa muodossa ja se muodostaa havaintomatriisin, jossa jokaisella yksiköllä on arvo kullakin muuttujalla. Keruun jälkeen lomaketutkimus etenee siten, että se muokataan tilastolliseen käsittelyn edellyttämään muotoon ja tämän jälkeen se analysoidaan ja tutkitaan. Päätökset suljettujen, sekä ennalta merkittyjen vastausten käsittelystä tehdään käytännössä jo lomakkeen suunnitteluvaiheessa. On myös ratkaistava, kuinka käsitellään puuttuvat tiedot ja vastaukset, jotka eivät sovi kysymysten vaihtoehtoihin. (Viinamäki ym. 2007, 68.)

Mielenkiinto tutkimuksissa suuntautuu yhden muuttujan kuvaamisen lisäksi usein myös kahden muuttujan välisen vertailun ja niiden yhteyksien kuvaamiseen. Kahden muuttujan yhteyden kuvaamisessa voidaan käyttää taulukkoa, tarkemmin ilmaistuna ristiintaulukointia, graafista esitystä tai tunnuslukuja, samalla tavalla kuin yhden muuttujan jakaumien kuvaamisen yhteydessä. Frekvenssitaulukon rakentamisesta alkaa ristiintaulukon rakentaminen. (Valli 2001, 56.)

Vertailtavien ryhmien ollessa erisuuruiset, esimerkiksi kun naisia on 52 ja miehiä 45, on ristiintaulukointi mielekästä rakentaa prosenttivertailun pohjalle frekvenssivertailun sijaan. Ristiintaulukoinnin yhteydessä on mietittävä huolella prosenttiosuuksia laskettaessa, kumpi muuttujista on selittävä ja kumpi selitettävä. Selittävä muuttuja on se, kumman suhteen tehdään vertailuja, siis kumman suhteen toista asiaa tarkastellaan. (Valli 2001, 55.)

7 TUTKIMUSVASTAUKSET

7.1 Taustakysymykset

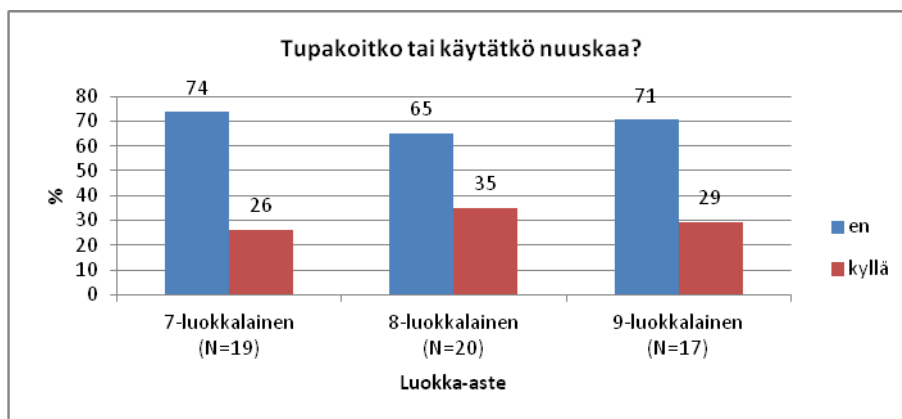

Kuvio 1. Luokka-aste

Kysymykseen ”millä luokalla olet” vastasi yhteensä 56 oppilasta, joista tyttöjä on 26 ja poikia 30 (Kuvio 1).

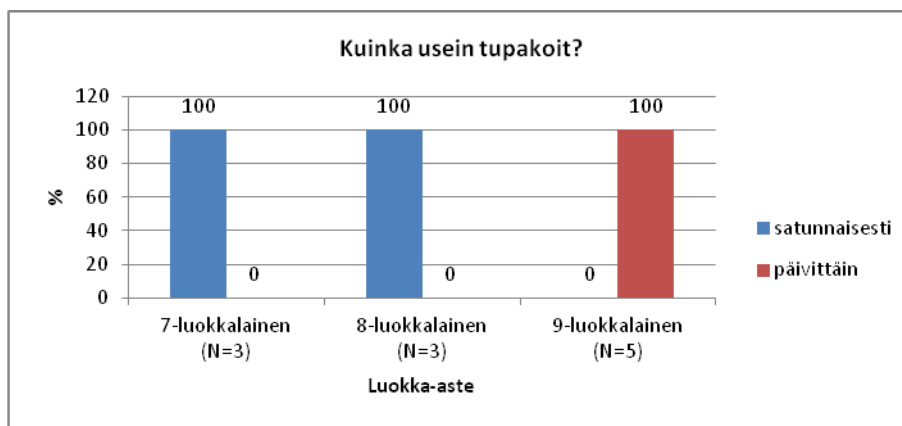
- seitsemännellä luokalla vastanneita on yhteensä 19 oppilasta.
- kahdeksannella luokalla vastanneita on yhteensä 20 oppilasta.
- yhdeksännellä luokalla vastanneita on yhteensä 17 oppilasta.

7.2 Päihdekokeilut / päihdekäyttö

Kuvio 2. Tupakoitko tai käytätkö nuuskaa?

Kysymykseen ”tupakoitko tai käytätkö nuuskaa” vastasi yhteensä 56 oppilasta. Suurin osa vastanneista oppilaista 39 (70%) ilmoitti, ettei tupakoi lainkaan ja 17 (30%) ilmoitti tupakoivansa (Kuvio 2).

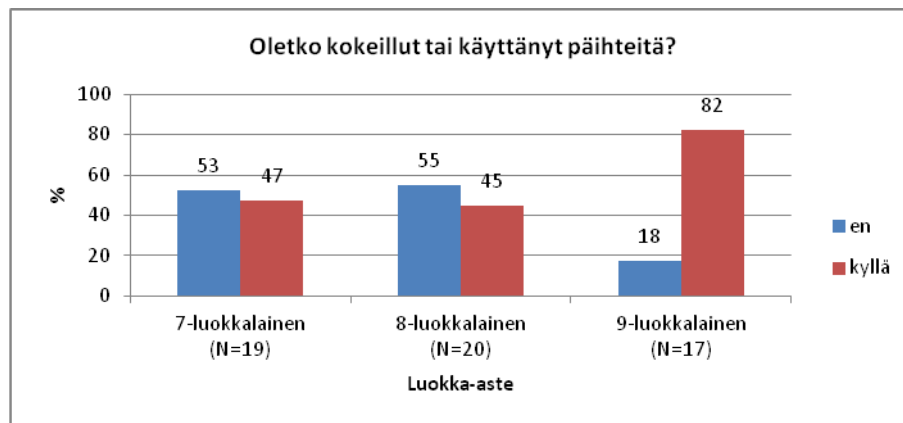

Kuvio3. Kuinka usein tupakoit?

Kysymykseen ”kuinka usein tupakoit” vastasi yhteensä 11 oppilasta 17 tupakoivasta oppilaasta, neljä tyttöä ja seitsemän poikaa (Kuvio 3).

Enemmistö tytöistä (75%) ilmoittaa tupakoivansa satunnaisesti, pojista enemmistö (57%) ilmoittaa tupakoivansa päivittäin.

Päivittäin tupakointi oli yleistä yhdeksäsluokkalaisten keskuudessa. Tupakkatuotteita oppilaat ilmoittavat suurimmaksi osaksi saavansa kavereiltaan, yksi ilmoittaa ostavansa itse.

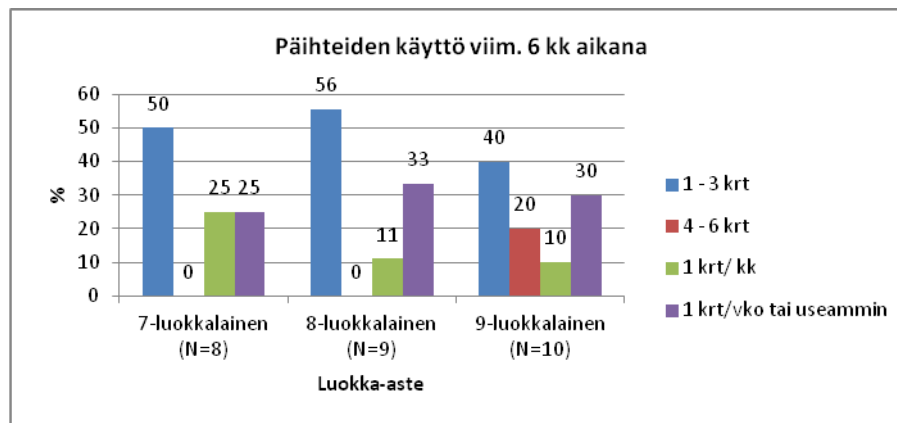
Kuvio 4. Oletko kokeillut tai käyttänyt päihteitä?

Kysymykseen ”oletko kokeillut tai käyttänyt päihteitä” vastasi yhteensä 56 oppilasta. Kaikista vastaajista 32 (57 %) oppilasta ilmoitti kokeilleensa päihteitä ja 24 (43 %) oppilasta ilmoitti, ettei ole kokeillut päihteitä (Kuvio 4).

Seitsemän seitsemännen luokan oppilasta ilmoitti maistaneensa alkoholia. Päihtymistarkoitukseen luokan vastaajista yksi ilmoitti käyttäneensä lääkkeitä ja kaksi ilmoitti impanneensa liuotinainetta. Vastanneista kaksi ilmoitti saaneensa kavereilta alkoholia. Luokan oppilaiden päihteiden käytön aloitusikä vaihteli yhdeksän ja 13 vuoden välillä.

Seitsemän kahdeksannen luokan oppilasta ilmoitti maistaneensa alkoholia. Päihtymistarkoitukseen luokan vastaajista kaksi ilmoitti käyttäneensä lääkkeitä. Vastanneista jokainen ilmoitti saaneensa kavereilta alkoholia. Luokan oppilaiden päihteiden käytön aloitusikä vaihteli 13 ja 14 vuoden välillä.

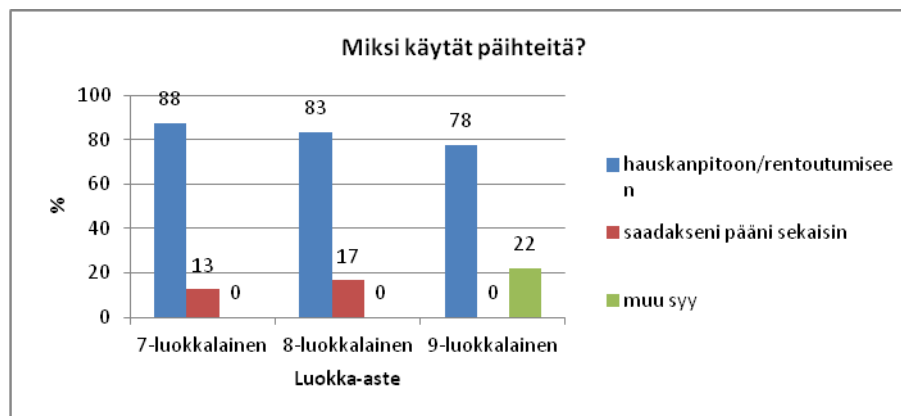
12 yhdeksännen luokan oppilasta ilmoitti maistaneensa alkoholia. Päihtymistarkoitukseen luokan vastaajista yksi ilmoitti kokeilleensa lisäksi huumausainetta (crack, pilvi). Vastanneista kahdeksan ilmoitti saaneensa kavereilta alkoholia ja yksi ilmoitti maistaneensa vanhempien luvalla alkoholia. Luokan päihteiden käytön aloitusikä vaihteli 13 ja 15 vuoden välillä.

Kuvio 5. Päihteiden käyttö viim. kuuden kuukauden aikana.

Kysymykseen ”päihteiden käytöstä viimeisen puolen vuoden aikana” vastasi yhteensä 27 oppilasta, joista tyttöä on 14 ja poikia 13. Seitsemännen luokan oppilaista vastasi kahdeksan, kahdeksannen luokan oppilaista yhdeksän ja yhdeksännen luokan oppilaista 10 (Kuvio 5).

Puolet tytöistä (50 %) ja lähes puolet pojista (46 %) ilmoittaa käyttäneensä päihteitä viimeisen puolen vuoden aikana yksi-kolme kertaa.

Kuvio 6. Miksi käytät päihteitä?

Kysymykseen ”miksi käytät päihteitä” vastasi yhteensä 25 oppilasta. Vastaajista suurin osa, yhteensä 23 oppilasta (83 %) jokaiselta luokka-asteelta kertoo käyttävänsä päihteitä hauskanpitoon. Saadaksen päänsä sekaisin päihteitä käyttävät oppilaat ovat seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisten (Kuvio 6).

Muu syy käytölle on yhdeksännen luokan oppilailla:

- ”koska muutkin käyttävät”
- ”satunnaisesti suuremmissa juhlissa ehkä lasillinen”

Seitsemännen luokan kuuden oppilaan arvio omasta päihdekäyttäytymisestään:

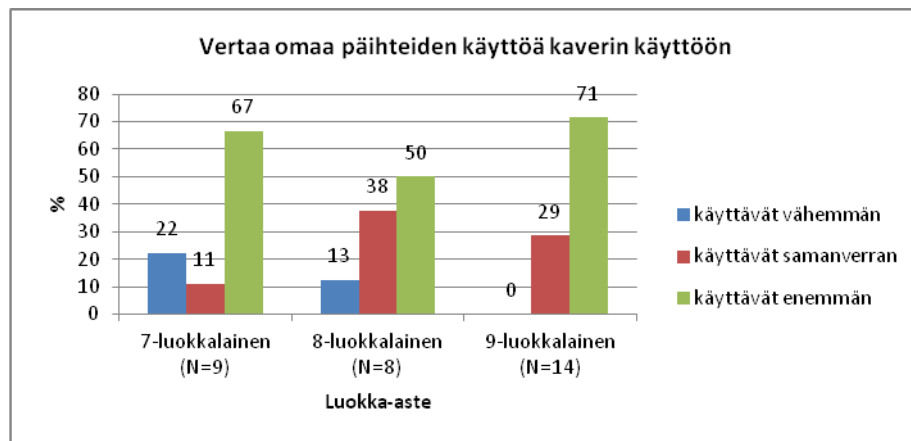
- ”maltillista”
- ”kokeilemista”
- ”vähäistä” vastasi kolme
- ”kohtuullista”

Kahdeksannen luokan seitsemän oppilaan arvio omasta päihdekäyttäytymisestään:

- ”vähäistä” vastasi kaksi
- ”todella pientä, en käytä usein”
- ”ihan ok, ei haittaa”
- ”liikakäyttö”
- ”liioiteltua”
- ”en käytä”

Yhdeksännen luokan 12 oppilaan arvio omasta päihdekäyttäytymisestään:

- ”pysyy käsissä”
- ”ehkä joskus vähän liikaa”
- ”suhteellista”
- ”helppoa”
- ”en käytä” vastasi kolme
- ”satunnaista”
- ”vähäistä”
- ”sopivaa”
- ”ihan normaalia”
- ”ei liiallista”

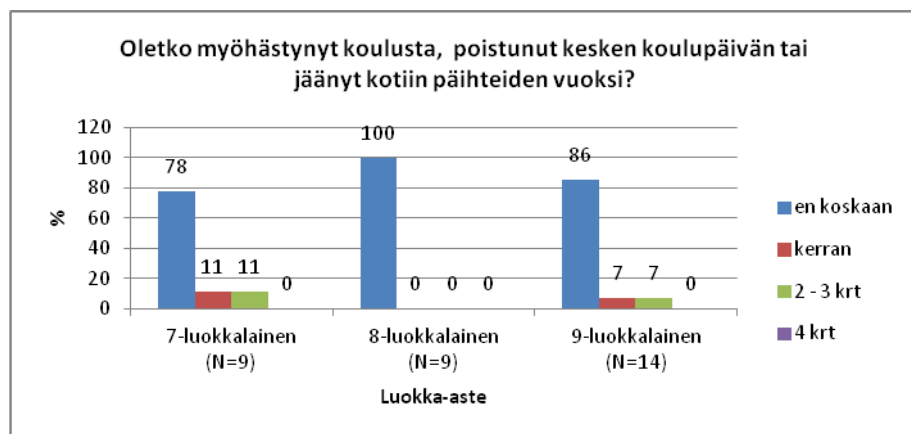

Kuvio 7. Vertaa omaa päihteiden käyttöä kaverin käyttöön.

Kysymykseen ”vertaa omaa päihdekäyttöä kaverin käyttöön” vastasi yhteensä 31 oppilasta. Suurin osa kaikista vastaajista (65 %) ilmoittaa kavereiden käyttävän enemmän päihteitä kuin vastaaja itse (Kuvio 7).

Samanverran päihteitä käyttäviä on jokaisella luokka-asteella, mutta ainoastaan yhdeksännellä luokalla ei vastaajien mukaan ole vähemmän päihteitä käyttäviä, kuin vastaaja itse.

7.3 Päihdekäyttöön liittyviä seurauksia

Kuvio 8. Oletko myöhästynyt koulusta, poistunut kesken koulupäivän tai jäänyt kotiin päihteiden vuoksi?

Kysymykseen ”oletko myöhästynyt koulusta, poistunut kesken koulupäivän tai jäänyt kotiin päihteiden vuoksi” vastasi yhteensä 30 oppilasta. Enemmistö vastaajista 28 (88 %) oppilaasta ilmoitti, ettei hänelle ole sattunut mitään vastaavaa (Kuvio 8).

Seitsemännen luokan yhdeksästä oppilaasta seitsemän vastasi, ettei ole koskaan tapahtunut mitään edellä mainittua ja kaksi vastasi, että on kerran tapahtunut.

Kahdeksannen luokan yhdeksästä oppilaasta jokaisen vastaus oli, ettei koskaan ole tapahtunut mitään edellä mainittua.

Yhdeksännen luokan 12 oppilaasta 10 vastasi, ettei koskaan ole tapahtunut mitään edellä mainittua, yksi vastasi, että kerran ja yhden vastaus oli, että kaksi-kolme kertaa.

Kysymykseen oletko toiminut päihtyneenä seuraavilla tavoilla, vastasi yhteensä 28 oppilasta.

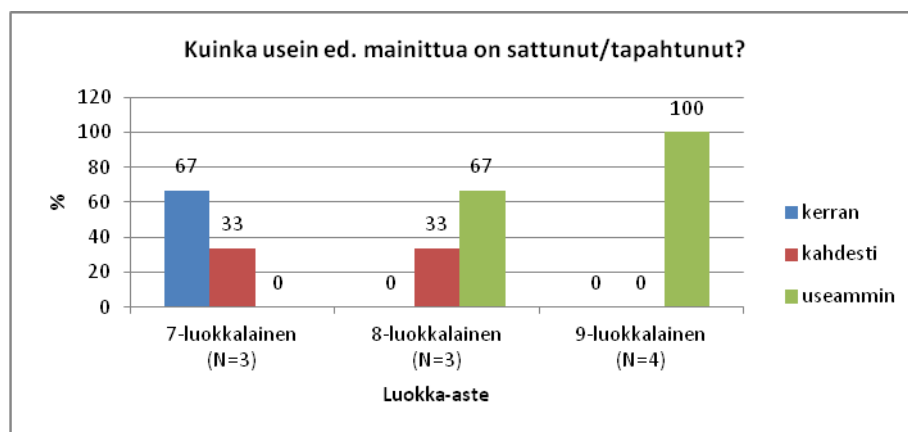
- a) olen satuttanut itseäni
- b) olen satuttanut toista
- c) olen ajanut mopoa/mopoautoa päihtyneenä
- d) olen rikkonut/ tuhonnut omaa/ toisen omaisuutta
- e) olen varastanut
- f) olen ollut seksisuhteessa
- g) en ole

Enemmistö kysymykseen vastanneista 19 (51%) oppilaasta ilmoitti, ettei hänelle ole sattunut päihtyneenä mitään edellä mainittua. Päihtyminen on haitannut enimmäkseen kahdeksannenluokan tyttöjä ja yhdeksännenluokan poikia.

Seitsemännellä luokalla kysymykseen vastasi yhdeksän oppilasta. Heistä kuusi vastasi, ettei ole sattunut mitään. Yksi vastasi satuttaneensa itseään, yksi vastasi olleensa seksisuhteessa ja yksi vastasi rikkoneensa omaisuutta sekä olleensa myös seksisuhteessa.

Kahdeksannella luokalla kysymykseen vastasi kahdeksan oppilasta. Heistä viisi vastasi, ettei ole sattunut mitään. Yksi vastasi satuttaneensa itseään, yksi vastasi myös satuttaneensa itseään sekä toista, rikkoneensa omaisuutta ja olleensa seksisuhteessa. Yksi oppilaista vastasi, että hänellä on tapahtunut kaikki edellä mainitut asiat.

Yhdeksännellä luokalla kysymykseen vastasi 11 oppilasta. Heistä seitsemän vastasi, ettei ole sattunut mitään. Yksi vastasi satuttaneensa toista ja ajaneensa mopoa päihtyneenä, yksi vastasi satuttaneensa itseään ja ajaneensa päihtyneenä. Yksi vastasi satuttaneensa itseään selä toista, ajaneensa päihtyneenä ja rikkoneensa omaisuutta. Yksi vastasi satuttaneensa itseään ja toista, ajaneensa päihtyneenä, rikooneensa omaisuutta ja varastaneensa.

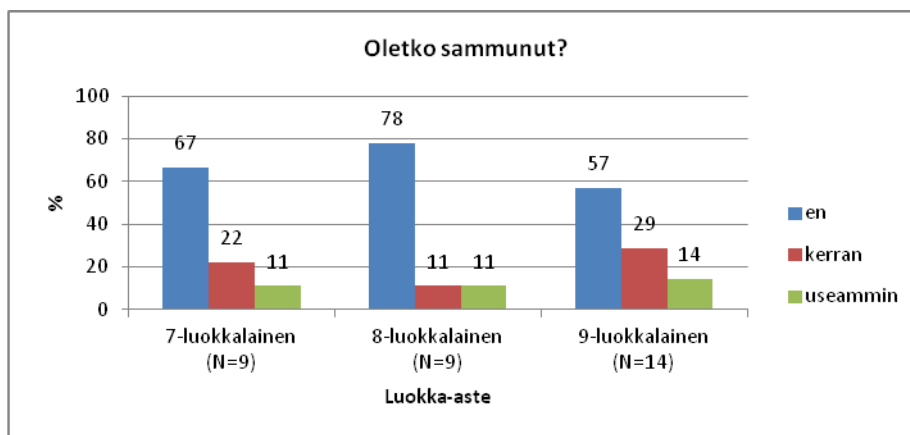
Kuvio 9. Kuinka usein ed. mainittua on sattunut/ tapahtunut?

Kysymykseen ”kuinka usein edellä mainittua on sattunut/ tapahtunut” vastasi yhteensä 10 oppilasta (Kuvio 9).

Seitsemäsluokkalaisten kohdalla kaksi (67 %) ilmoitti päihtymisen aiheuttaneen jotain edellä mainituista kerran ja yksi (33 %) ilmoitti päihtymisen aiheuttaneen jotain edellä mainituista kahdesti.

Kahdeksanluokkalaisten kohdalla kaksi (67%) ilmoitti päihtymisen aiheuttaneen jotain edellä mainituista useammin ja yksi (33 %) ilmoitti päihtymisen aiheuttaneen jotain edellä mainituista kahdesti.

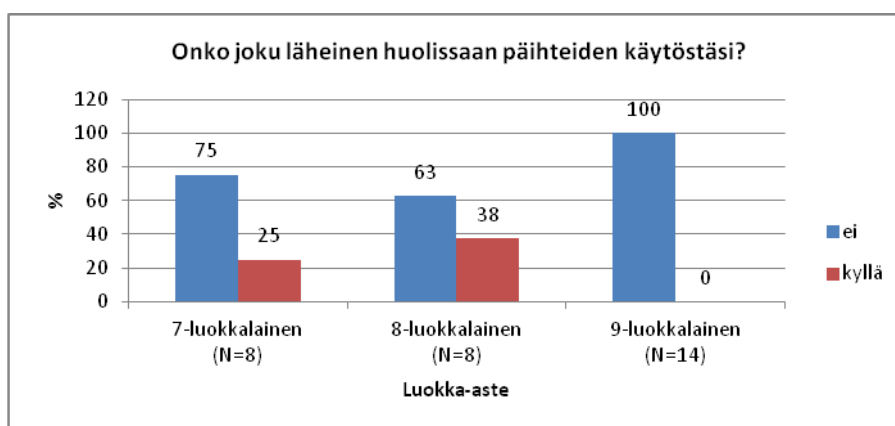
Yhdeksäsluokkalaisten kohdalla jokainen neljästä vastaajasta (100 %) ilmoitti, että päihtyminen on aiheuttanut jotain edellä mainituista useasti.

Kuvio 10. Oletko sammunut?

Kysymykseen ”oletko sammunut” vastasi yhteensä 32 oppilasta. Vastaajista suurin osa (66 %) ilmoittaa, ettei ole sammunut päihteen käytön seurauksena. Kyselyn mukaan sammumista on kuitenkin tapahtunut jokaisella luokka-asteella toisilla vastaajilla kerran ja toisilla useammin (Kuvio 10).

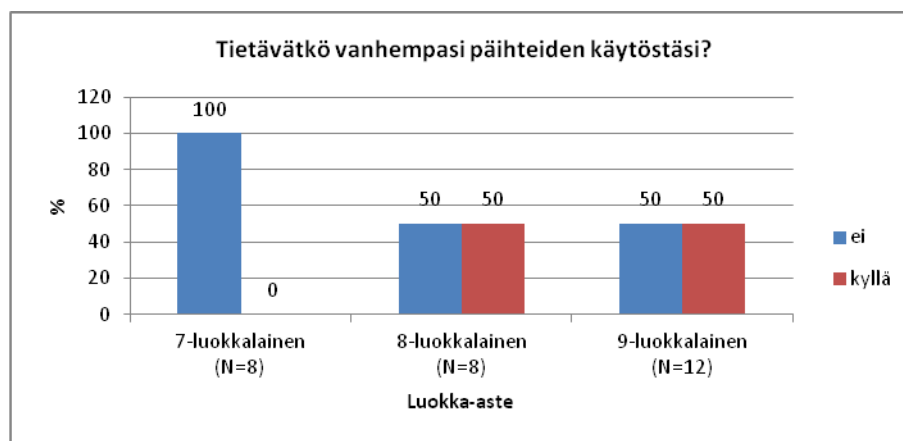
7.4 Läheisen kokema huoli nuoren päihteiden käytöstä

Kuvio 11. Onko joku läheinen huolissaan päihteiden käytöstäsi?

Kysymykseen ”onko joku läheinen huolissaan päihteiden käytöstä” vastasi yhteensä 30 oppilasta. Suurin osa vastaajista (83 %) ilmoittaa, ettei kukaan läheinen ole huolissaan heidän päihteiden käytöstään (Kuvio 11).

Vastaajista seitsemännellä ja kahdeksannella luokilla osa (30 %) ilmoittaa jonkun läheisen olevan huolissaan heidän päihteiden käytöstään. Yhdeksännen luokan oppilaiden kohdalla ei läheisillä ole huolta, vastaajien mielestä.

Kuvio 12. Tietävätkö vanhempasi päihteiden käytöstäsi?

Kysymykseen ”tietävätkö vanhemmat päihteiden käytöstä” vastasi yhteensä 28 oppilasta. Vastausten mukaan seitsemännen luokan oppilaiden vanhemmista kukaan ei tiedä nuoren päihteiden käytöstä, mutta ylemmillä luokilla vanhemmilla on jo tietoa asiasta (Kuvio 12).

Siitä tietävätkö vanhemmat nuoren päihteiden käytöstä ja miten vanhemmat suhtautuvat asiaan.

Seitsemännellä luokalla vastasi neljä oppilasta:

- ”eivät tiedä” vastasi kaksi
- ”ei oikeastaan tykkää hirveästi”
- ”en tiedä”

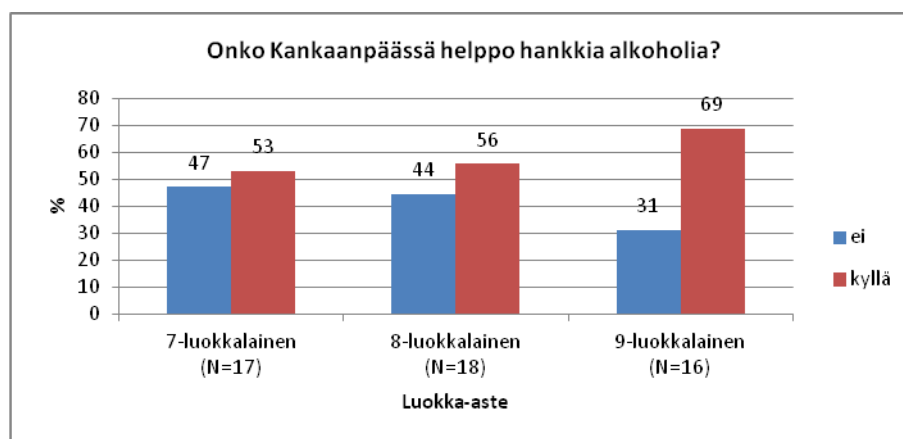
Kahdeksannella luokalla vastasi kuusi oppilasta:

- ”nice”
- ”Tietävät käytöstä, mutta eivät sitä kuinka usein ja kuinka paljon”
- ”Tupakkaan eivät sano mitään, alkoholiin antavat luvan mutta ei huumeisiin”
- ”Ei tykkää, eivät antaisi lupaa”
- ”Alkoholiin rennosti, koska käyttö on vähäistä, tupakointiin pettyneesti”
- ”Ei pidä”

Yhdeksännellä luokalla vastasi 10 oppilasta:

- ”Ei mitenkään”
- ”Eivät tiedä” vastasi kaksi
- ”Ei tykkää” vastasi kaksi
- ”Vanhempien mielestä hyvä, että kokeilin ja älysin totuuden”
- ”En käytä muutoin kun vanhempien silmien alla, jos ne itse tarjoavat”
- ”Pitävät huolen etten ole yksin missään”
- ”Ei saisi juoda kuin vasta 18-vuotiaana”
- ”En käytä päihteitä ja vanhemmat ovat ylpeitä siitä”

7.5 Päihteiden hankinnan helppous Kankaanpäässä

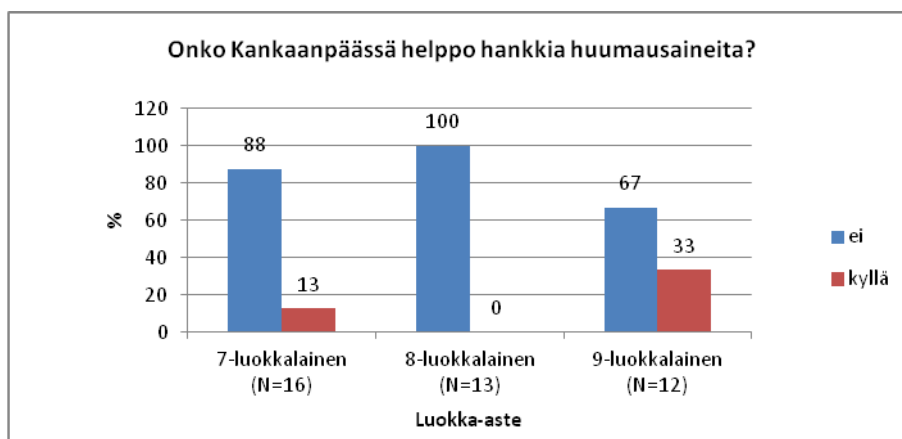

Kuvio 13. Onko Kankaanpäässä helppo hankkia alkoholia?

Kysymykseen ”onko Kankaanpäässä helppo hankkia alkoholia” vastasi yhteensä 51 oppilasta. Vastaajista suurin osa (59 %) kertoo Kankaanpäässä alkoholin hankkimisen olevan helppoa (Kuvio 13).

Suurimmat eroavaisuudet alkoholin hankkimisen helppoudessa ovat yhdeksännen luokan oppilaiden kohdalla. Suurin osa (69 %) 16 vastaajasta kertoo alkoholin hankkimisen olevan helppoa ja vähemmistö (31 %) vastaa hankkimisen olevan Kankaanpäässä vaikeaa.

Seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla vastasi yhteensä 35 oppilasta. Oppilaiden vastauksista käy ilmi, että Kankaanpäässä on ja ei ole helppo hankkia alkoholia, lähes samoissa lukemissa.

Kuvio 14. Onko Kankaanpäässä helppo hankkia huumeaineita?

Kysymykseen ”onko Kankaanpäässä helppo hankkia huumeaineita” vastasi yhteensä 41 oppilasta. Vastaajista suurin osa (85 %) kertoo huumeaineiden hankkimisen Kankaanpäässä olevan vaikeaa (Kuvio 14).

Seitsemännen luokan 16 vastanneesta oppilaasta kaksi (13 %) ilmoittaa huumeaineiden hankkimisen Kankaanpäässä olevan helppoa.

Kahdeksannella luokalla kaikki 13 vastannutta oppilasta ilmoittaa huumeaineiden hankkimisen Kankaanpäässä olevan vaikeaa.

Yhdeksännellä luokalla 12 vastaajasta oli neljä (33 %) sitä mieltä, että huumausaineiden hankkiminen Kankaanpäässä on helppoa.

Nuoren oma mielipide nuorten päihdekäytöstä:

Seitsemäsluokkalaiset vastaavat nuoren päihdekäyttöön seuraavasti:

- ”ei ole hyvä asia”
- ”käytetään liikaa ja enemmän kuin ennen”
- ”typerää”
- ”oma vastuu”
- ”epäterveellistä, väärin”
- ”en tiedä”

Kahdeksaluokkalaiset vastaavat nuoren päihdekäyttöön seuraavasti:

- ”käytetään liikaa”
- ”vastaan itsestäni, muiden tekemiset ei kuulu minulle”
- ”turhaa ajan ja rahan kulutusta”
- ”paha juttu, vastuutonta”
- ”ihan sama”
- ”käyttö aloitetaan liian aikaisin”

Yhdeksäsluokkalaiset vastaavat nuoren päihdekäyttöön seuraavasti:

- ”liiallista”
- ”lisääntynyt”
- ”kaikkien oma asia”
- ”tietyissä rajoissa ihan ok”
- ”ei ole”
- ”valvotaan liian vähän”
- ”huono tapa”
- ”jollain menee vähän yli”
- ”ihan sopivaa”
- ”en tiedä”

8 POHDINTA

Kyselytutkimuksesta käy ilmi, että tupakointi ja päihdekokeiluja on jokaisella luokka-asteella. Kyselyyn osallistuneista oppilaista suurin osa (70 %) ilmoittaa, ettei ole maistanut tupakkaa. Tupakoivista oppilaista ainoastaan yhdeksannen luokan oppilaat ilmoittavat tupakoivansa päivittäin, muut ilmoittavat tupakoivansa satunnaisesti.

Kyselytutkimuksen mukaan kaikista vastaajista enemmistö (57 %) ilmoittaa kokeilleensa päihteitä. Huolestuttavaa tutkimusten vastausten perusteella on se, että jokaisella luokka-asteella päihdekokeiluja on ollut, joita yhdeksännellä luokalla eniten. Erittäin huolestuttava tieto on myös se, että jokaisella luokka-asteella on vastaajien mukaan tapahtunut sammumista päihteen käytön seurauksena. Tämän vastauksen perusteella saa sellaisen käsityksen, ettei nuorilla ole itsellään tietoa siitä, miten pienikin nautittu annos voi aiheuttaa sammumistilan.

Päihteiden käytöstä viimeisen puolen vuoden aikana nuorista suurin osa (53 %) seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla ilmoittaa käyttöö olleen yksi tai kolme kertaa, kun taas yhdeksannen luokan oppilaista vähemmistö (40 %) ilmoittaa käyttöö olleen yksi tai kolme kerta. Erittäin huolestuttavaa kuitenkin on se, että jokaisella luokka-asteella on myös oppilaita (29 %), jotka käyttävät päihteitä kerran viikossa tai useammin. Päihteiden käytön seurauksena jokaisessa ikäluokassa (49 %) kerrotaan päihteiden vaikutuksen alaisena tapahtuneen joko itselle tai toiselle vahinkoa. Kysymykseen, oletko toiminut päihtyneenä itseäsi vahingoittavilla tavoilla, 19 vastanneesta seitsemän ilmoitti satuttaneensa itseään päihteiden käytön seurauksena.

Vastauksista käy ilmi, että päihteitä nuoret käyttävät enimmäkseen hauskanpitoon ja rentoutumiseen. Suurin osa nuorista (65 %) ilmoittaa kaverin käyttävän enemmän päihteitä. Huolestuttava tieto on se, että enemmistö (59 %) nuorista ilmoittaa Kankaanpäässä olevan helppoa hankkia alkoholia. Toisaalta hyvä tieto on se, että huumausaineiden saanti Kankaanpäässä ei ole enemmistön (85 %) mielestä helppoa.

Kyselytutkimuksen tulosten perusteella voidaan päätellä, että päihdevalistusta on kehitettävä ja lisättävä yläkoulussa. Nuorille tulee järjestää ennaltaehkäisevästi enemmän päihdevalistusta ja tietoa päihteiden vaikutuksista. Myös vanhempia on valistettava vanhempainilloissa lisää siitä, miten yleistä nuorison keskuudessa on ollut päihdekokeilut, sekä informoitava päihteiden saatavuuden helppoudesta.

Holmberg (2010, 26) kirjoittaa osuvasti, että ihmisen terveyteen vaikuttaa myönteisesti mahdollisimman varhainen puuttuminen päihteiden käyttöön. Sekä siitä, että päihteiden käytön puuttumisella on lisäksi positiivisia vaikutuksia ihmisen koko elämään.

Nuorten alkoholin käytön yleisyys ja saatavuuden helppous huolestuttaa, sekä tulosten perusteella tieto siitä, että päihteiden käyttö ja haittavaikutukset lisääntyvät ylemmille luokille mennessä. Herää kysymys, onko Kankaanpäässä nuorten ollut liian helppo itse hankkia juomista itselleen, eivätkö kaupat ole noudattaneet heille asetettuja myyntisäädöksiä vaadituilla tavoilla ja miten kaupat ovat valvoneet ostamista.

Verrattaessa THL:n Satakunnan alueen ja tätä kyseistä tutkimusta niin huomio kiinnittyy siihen, että tupakoimattomia nuoria on melkein sama määrä (noin 70 %) molempien tutkimusten osalta. Tutkimusten mukaan alkoholin käyttö on Pohjanlinnan koulun kahdeksannen ja yhdeksännen luokan oppilaiden osalta huomattavasti yleisempää (n 60 %) kuin THL:n teettämän tutkimuksen mukaan Satakunnan alueen kahdeksannen ja yhdeksännen luokan oppilailla.

Tämän kyselytutkimuksen jälkeen on tullut uusi muutos alkoholi ja tupakkatuotteiden myyntiin. Kaupan kassahenkilön on kysyttävä jokaiselta alle 30 vuotta näyttävältä henkilöltä henkilöllisyyspaperit hänen ostaessaan tupakka- tai alkoholituotteita. Tulevaisuudessa tulee näkymään, onko sillä vaikutusta nuorison päihteiden käyttöön, sekä päihteiden saamisen helppouteen.

LÄHTEET

- Eskelinen, A. 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen: Yhdessä elämään. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Havio, M., Inkinen, M. & Partanen, A. (toim.) 2008. Päihde-hoitotyö. Jyväskylä: Tammi.
- Heikkilä, M. & Luumi, P. 2003. Rakasta lasta - Suojele lapsuutta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heinonen, J. (toim.) 2012. Kuin kala verkossa ihminen ja alkoholi. Tallinna: Prometheus kustannus Oy.
- Hellström, M. 2010. Opetus 2000. Sata sanaa kasvatuksesta. Juva: WS Bookwell Oy.
- Hermanson, E. & Martsola, R. 2006. Aikuinen vanhemmuus: Katoavan kasvatuksen jäljillä. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Holmberg, J. 2010. Päihderiippuvuudesta elämänhallintaan. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2007. Turvaverkko vai trampoliini. Porvoo: WSOY.
- Ijäs, K. 2009. Arvot asuvat kotona. Helsinki: Kirjapaja
- Jaatinen, K. M. & Raudasoja, J. 2004. Kansamme taudit. Porvoo: WSOY.
- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Tampereen yliopistopaino Oy.
- Kankaanpään kaupungin www- sivut. Viitattu 8.3.2013.
<http://www.kankaanpaa.fi/sivistyskeskus/html/fi/1186989498716906714.html>.
- Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.
- Lund, P. 2006. Torjuttu toivottomuus. Juva: PS-kustannus.
- Mäkijärvi, L. 2008. Aikuisen vastuu: miten kasvatan tämän ajan lasta? Asikkala: Kirjatalo.
- Nevalainen, V. 2005. Aikuinen ja lapsi. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Peltonen, A. 2004. Apua ajoissa - tunnista lapsen hätä. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Piiroinen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Saarelainen, R., Stengård, E. & Vuori-Kemilä, A. 2003. Mielenterveys ja päihdetyö: yhteistyötä ja kumppanuutta. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 4.3.2013.
http://www.thl.fi/attachments/kouluterveyskysely/Tulokset/Tulokset_alueittain/Lsuomi/Skunta/Skunta_pk.pdf.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 4.3.2012.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/ohjelmat/alkoholiohjelma.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu 4.3.2012.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/ohjelmat/alkoholiohjelma/ohjelmakausi_2008-2011.

Valli, R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Viinamäki, L. & Saari, E. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Tutkimuslupa

Olen Mirja Santahuhta, sosionomi opiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Olen aloittamassa päättötyöni tekemistä. Päättötyöni tekisin Pohjanlinnan koulun yläasteikäisten oppilaiden päihdekäytöstä. Päättötyölläni haluan selvittää Pohjanlinnan koulun nuorten päihdekäytön yleisyyttä. Tarkoitukseni olisi tehdä työ käyttäen apuna kyselylomaketta. Kysely olisi tarkoitus tehdä yhdelle luokalle jokaisesta luokasta asteesta (7-9). Kysely tehdään anonyymisti.

Mirja Santahuhta

Myönnetään lupa kyselyn suorittamiseksi.

Kankaanpää ____ . ____ . 2012

Päivi Javanainen, rehtori

OPISKELIJAKYSELY PÄIHTEIDEN KÄYTÖSTÄ POHJANLINNAN KOULUSSA 2012

Kyselyyn vastataan nimettömänä

Päihteeksi luokitellaan alkoholi, tupakka, nuuska, huumeet, lääkkeet väärinkäytettynä ja aineiden yhteiskäyttö.

Ympyröi oikea vaihtoehto tai/ ja vastaa riville.

Luokka 7 8 9

1. Sukupuoli tyttö poika
2. Tupakoitko tai käytätkö nuuskaa
 - a. En
 - b. Kyllä
 - c. Tupakoin (käytän nuuskaa) satunnaisesti
 - d. Tupakoin (käytän nuuskaa) päivittäin
 - e. Minkä ikäisenä aloitit tupakoinnin tai nuuskan käytön? _____
3. Mistä saat tupakkaa / nuuskaa?
 - a. Ostan itse
 - b. Vanhemmat ostaa
 - c. Kaveri(t) ostaa
 - d. Muualta mistä?

4. Oletko kokeillut tai käyttänyt päihteitä?
 - a. En
 - b. Kyllä
 - c. Alkoholia
 - d. Lääkkeitä, että saisin ”pään sekaisin”
 - e. Liutinaineita (imppaus)
 - f. Huumausaineita, mitä _____
 - g. Alkoholia ja edellä mainittuja aineita samaan aikaan (sekäkäyttö)
 - h. Minkä ikäisenä olet kokeillut ensimmäisen kerran? _____
 - i. Keneltä saat päihteitä? _____
Jos vastasit edelliseen kohtaan EN, niin voit siirtyä kysymykseen 16.
5. Kuinka usein olet käyttänyt tai kokeillut päihteitä viimeisen puolen vuoden aikana?
 - a. 1-3 kertaa
 - b. 4-6 kertaa
 - c. Noin kerran kuukaudessa
 - d. Kerran viikossa tai useammin
 - e. Mitä käytit viimeksi ja milloin? _____
6. Oletko myöhästynyt koulusta, lähtenyt kesken päivän tai jäänyt koulusta pois päih-
teiden käytön vuoksi?
 - a. En koskaan
 - b. Kerran
 - c. 2-3 kertaa
 - d. 4 kertaa tai useammin

7. Oletko toiminut päihtyneenä seuraavilla tavoilla? Voit ympyröidä niin useita kuin tarpeen.

- a. Olen satuttanut itseäni
- b. Olen satuttanut toista
- c. Olen ajanut mopoa/mopoautoa päihtyneenä
- d. Olen rikkonut/ tuhonnut omaa/ toisen omaisuutta
- e. Olen varastanut
- f. Olen ollut seksisuhteessa
- g. En ole, - siirry kohtaan 9

8. Kuinka usein sinulle on sattunut edellä mainittavaa?

- a. Kerran
- b. Kahdesti
- c. Useammin

9. Oletko "sammunut"?

- a. En kertaakaan
- b. Kerran
- c. Useammin

10. Miksi käytät päihteitä?

- a. Hauskanpitoon tai rentoutumiseen
- b. Saadakseni "pääni sekaisin"
- c. Joku muu syy, mikä

11. Millaiseksi arvioit oman päihteiden käyttösi?

12. Onko joku läheisesi huolissaan sinun päihteiden käytöstä?

- a. Ei
- b. Kyllä, Kuka?

13. Vertaa omaa päihteiden käyttöä kaverin käyttämiseen

- a. Kaverit käyttävät vähemmän
- b. Kaverit käyttävät saman verran
- c. Kaverit käyttävät enemmän

14. Tietävätkö vanhempasi päihteiden käytöstäsi?

- a. Eivät
- b. Kyllä

15. Miten vanhempasi suhtautuvat päihteiden käyttöösi? Kerro omin sanoin

16. Onko Kankaanpäässä mielestäsi helppo hankkia alkoholia?

a. Ei

b. Kyllä Kuka välittää? _____

17. Onko Kankaanpäässä mielestäsi helppo hankkia huumeaineita?

a. Ei

b. Kyllä Kuka välittää? _____

18. Mitä mieltä olet nuorten päihteiden käytöstä?

KIITOS KUN VASTASIT